

Екологічне право

УДК 349.6

Савчук Олена Олександрівна

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри екологічного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого;
науковий співробітник*

НДІ ПЗІР Національної академії правових наук України

Савчук Елена Александровна

*кандидат юридических наук, ассистент кафедры экологического права
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого;
научный сотрудник*

НИИ ПОИР Национальной академии правовых наук Украины

Savchuk Olena

*PhD, Assistant of the Department of Environmental Law
Yaroslav Mudryi National Law University;
Scientific Associate*

*Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the
Innovative Development of the National Academy of Law Sciences of Ukraine*

ORCID: 0000-0003-3299-7936

Бабенко Єлизавета Андріївна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Бабенко Елизавета Андреевна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Babenko Yelyzaveta

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Погуляник Іванна Вікторівна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Погуляник Іванна Викторовна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Pohulianyk Ivanna

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

**СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
У СФЕРІ ЯКОСТІ ПОВІТРЯ: АДАПТАЦІЯ ДО СТАНДАРТІВ ЄС
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ В СФЕРЕ КАЧЕСТВА
ВОЗДУХА: АДАПТАЦИЯ К СТАНДАРТАМ ЕС
MODERN STATE OF UKRAINIAN ENVIRONMENTAL
LEGISLATION IN THE FIELD OF AIR QUALITY: ADAPTATION TO
EU STANDARDS**

Анотація. Наукова робота визначає забруднення атмосферного повітря однією з найактуальніших проблем сьогодення, а законодавче регулювання у даній сфері визнається саме тим фактором, що зробить можливим її розв'язання. Окреслено переваги європейського законодавства та наслідки імплементації таких норм до української нормативно-правової бази. Констатується факт прогресивності нормативного регулювання у сфері якості повітря у державах-членах Європейського Союзу і здійснюється порівняння положень систем нормування якості атмосферного повітря ЄС та України. Також у статті визначено проблеми системи нормативно-правового регулювання України на

сучасному етапі адаптації екологічного законодавства у сфері якості повітря до чинного в ЄС.

В ході дослідження виявляється певна невідповідність стандартів, діючих в Україні, до стандартів, чинних у ЄС. Розглянуто відповідні європейські законодавчі акти, що діють у даній сфері, та містять вказівки щодо стандартизації та приведення у відповідність законодавств інших країн у сфері якості атмосферного повітря, та проаналізовано очікувані результати після імплементації таких норм. У статті розглянуто вже існуючі норми українського законодавства, що були змінені або утворені шляхом адаптації вітчизняних норм до відповідних стандартів ЄС. Успіх такого досвіду підтверджується наведеними статистичними даними, що демонструють ефективність обраних стратегій моніторингу і оцінки стану атмосферного повітря. Проаналізовано позиції вчених, та їх пропозиції щодо напрямів подальшого забезпечення наближення системи екологічного законодавства у сфері екологічної інтеграції до ЄС. Для підтвердження необхідності подальшої адаптації, вказано конкретні приклади нормативно-правових актів, які були приведені у відповідність до стандартів ЄС у сфері якості атмосферного повітря. В ході аналізу положень таких законодавчих актів та статистичних даних, зроблено висновок про успішність імплементації норм ЄС та необхідність у подальшому впровадження таких змін до нормативно-правової бази України.

Ключові слова: *адаптація, законодавство, навколишнє середовище, якість повітря, атмосферне повітря, законодавство ЄС.*

Анотація. *Научная работа определяет загрязнение атмосферного воздуха как одну из самых актуальных проблем современности, а законодательное регулирование в данной сфере признается именно тем фактором, что сделает возможным ее решение. Определены*

преимущества европейского законодательства и последствия имплементации таких норм в украинской нормативно-правовую базу. Констатируется факт прогрессивности нормативного регулирования в области качества воздуха в государствах-членах Европейского Союза и осуществляется сравнение положений систем нормирования качества атмосферного воздуха ЕС и Украины. Также в статье определены проблемы системы нормативно-правового регулирования Украины на современном этапе адаптации экологического законодательства в области качества воздуха с действующим в ЕС. В ходе исследования выявлено определенное несоответствие стандартов, действующих в Украине, к стандартам, действующим в ЕС. Рассмотрены соответствующие европейские законодательные акты, действующие в данной сфере, и содержащие указания по стандартизации и приведения в соответствие законодательства других стран в сфере качества атмосферного воздуха, и проанализированы ожидаемые результаты после имплементации таких норм. В статье рассмотрены существующие нормы украинского законодательства, которые были изменены или образованы путем адаптации отечественных норм в соответствующие стандартам ЕС. Успех такого опыта подтверждается приведенными статистическими данными, демонстрируют эффективность выбранных стратегий мониторинга и оценки состояния атмосферного воздуха. Проанализированы позиции ученых, и их предложения относительно направлений дальнейшего обеспечения приближения системы экологического законодательства в сфере экологической интеграции в ЕС. Для подтверждения необходимости дальнейшей адаптации, указаны конкретные примеры нормативно-правовых актов, которые были приведены в соответствие со стандартами ЕС в области качества атмосферного воздуха. В ходе анализа положений таких законодательных актов и статистических данных, сделан вывод об успешности

имплементации норм ЕС и потребность в дальнейшем внедрения таких изменений в нормативно-правовой базы Украины.

Ключевые слова: адаптация, законодательство, окружающая среда, качество воздуха, атмосферный воздух, законодательство ЕС.

Summary. *The scientific work identifies atmospheric pollution as one of the most pressing problems of today, and legislative regulation in this area is recognized as one factor that will make it possible to solve it. The advantages of the European legislation and consequences of the implementation of such norms in the Ukrainian regulatory framework are outlined. The fact of the progressiveness of the normative regulation in the field of air quality in the Member States of the European Union is ascertained, and the provisions of the air quality normalization systems of the EU and Ukraine are compared. The article also identifies the problems of the regulatory system of Ukraine at the current stage of adaptation of environmental legislation in the field of air quality to the current one in the EU. Relevant European legislation in force in this field is reviewed, guidance on standardization and alignment of other countries' legislation on atmospheric air quality is given, and the expected results after implementation of such standards are analyzed. The article examines already existing norms of Ukrainian legislation that have been amended or created by adapting domestic norms to the relevant EU standards. The success of this experience is confirmed by the statistics provided that demonstrate the effectiveness of the selected monitoring and evaluation strategies for the air. The opinions of scientists and their positions on ways of further ensuring the approximation of the environmental legislation in the field of environmental integration to the EU are analyzed. In order to confirm the need for further adaptation, specific examples of regulatory acts that have been brought into line with EU standards in the field of atmospheric air quality have been cited. In the course of analyzing the provisions of such legislative acts and statistics, the*

conclusion was made about the successful implementation of EU norms and the need for further implementation of such changes in the regulatory framework of Ukraine.

Key words: adaptation, legislation, environment, air quality, air, EU legislation.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що забруднення атмосферного повітря – одна з наймасштабніших проблем сьогодення.

Забруднення повітря є причиною респіраторних, інфекційних і серцевих захворювань. Наприклад, вихлопні гази дають одну третю вуглекислого газу, що викидається в повітря, сприяють утворенню парникового ефекту, який викликає глобальне потепління. І список негативних наслідків, що спричинені забрудненням атмосферного повітря, майже невичерпний – саме тому, ця проблема є однією з основних в сучасному світі.

У зв'язку із значним масштабом проблеми забруднення повітря, Україна як член Ради Європи та держава, яка підписала Асоціацію з ЄС, має зобов'язання щодо адаптації екологічного законодавства до чинного в ЄС. Проблема дослідження полягає у виявленні недоліків врегулювання важливих аспектів у охороні атмосферного повітря в Україні у порівнянні із екологічними стандартами та нормативами Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане питання досліджувалося такими вченими як Г. В. Анісімова [13], Н. К. Блінова [6], Копиця Є. М [9], В. І. Лозо [3], В. І. Мохонько [6], С. О. Саломахіна [6], О. В. Суворін [6] та іншими. Варто зазначити, що питання адаптації екологічного законодавства України у сфері якості повітря до стандартів ЄС є досить актуальним, тому доцільними є подальші дослідження цієї теми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналіз наукових праць та досліджень. Дослідження сучасного стану адаптації

екологічного законодавства України у сфері якості повітря до чинного в ЄС. Виявити проблеми правового регулювання даної сфери у вітчизняному законодавстві та визначити шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу. На даний момент, законодавство України в сфері охорони атмосферного повітря не є настільки прогресивним, як аналогічне у державах Європейського Союзу. На відміну від нашої країни, в ЄС останніми роками спостерігається тенденція зниження об'ємів викидів шкідливих речовин, що забруднюють повітря, їх концентрації.

В першу чергу, це спричинено побудовою ефективної стратегії щодо підвищення якості повітря та чітким законодавчим врегулюванням. До прикладу, це встановлення гранично допустимих показників якості повітря, постійний їх моніторинг, здійснення контролю за дотриманням суб'єктами таких норм законодавства.

Тому, існує гостра необхідність імплементації норм законодавства ЄС в сфері якості атмосферного повітря. Звісно, деякі норми вже стали частиною законодавства України, зокрема, це вимоги директив, але їх впровадження й досі перебуває лише на етапі розроблення та схвалення, а не втілення таких стандартів на практиці.

Що дасть адаптація норм вітчизняного законодавства до законодавства ЄС у галузі охорони атмосферного повітря? Насамперед, це встановлення стандартів якості атмосферного повітря, що дозволять запобігти шкоді життю та здоров'ю людини та довкілля, впровадження ефективної системи моніторингу якості повітря, для здійснення контролю задля підтримання і навіть покращення якості атмосферного повітря, спрощення процесу збору інформації про стан повітря, а також доступу до такої інформації – цей перелік залишається відкритим. Це ще раз підкреслює необхідність подальшої співпраці з ЄС у сфері якості атмосферного повітря, та імплементації норм зарубіжного законодавства.

Безперечно позитивним є той факт, що екологічне законодавство України у сфері якості повітря з кожним роком все більше удосконалюється та адаптується до нормативів, встановлених у ЄС. Таким чином Україна виконує взяті на себе зобов'язання, вступаючи до Ради Європи.

Атмосферне повітря є одним з основних життєво важливих елементів навколишнього природного середовища, тому кожна держава зобов'язана забезпечити належне правове регулювання його охорони. В Україні одним із найважливіших нормативно-правових актів у даній сфері виступає ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» № 2707-XII від 16.10. 1992 року, який визначає правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря [1]. В Законі закріплюються основні засади стандартизації і нормування; заходи щодо охорони; контролю, державного обліку та моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та відповідальність за порушення законодавства у цій сфері.

Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» № 377-IX від 12.12.2019 є не менш важливим актом, спрямованим на виконання зобов'язань України за міжнародними договорами, зокрема, Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також на виконання вимог Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Паризької угоди [2].

На нашу думку, прийняття даного Закону стало спробою врегулювати неконтрольовану ситуацію, що склалася у 2018 році. За даними Міжнародного аналітичного центру Climate Action Tracker Україна потрапила до списку країн, чії внески для досягнення цілей Паризької Угоди були критично недостатніми. Національно-визначений внесок країни передбачав значний ріст викидів парникових газів, порівнюючи з тогочасним рівнем. Водночас викиди повинні були зменшуватися для

попередження кліматичної катастрофи та обмеження потепління на рівні 1,5-2°C. У цьому рейтингу Україна отримала найнижчу оцінку вже вдруге [4]. В 2019 році у рейтингу Climate Change Performance Index Україна посіла 17-те місце та отримала 60 балів із 100, потрапивши разом зі Швейцарією та Францією до групи країн з високим рівнем ефективності та екологічної свідомості. Звичайно, що цей результат - це більше показник зниження рівня промисловості, ніж впровадження екологічних технологій, забезпечення правової охорони атмосферного повітря та високого рівня екологічної свідомості в нашій державі.

Вищезазначений Закон закріплює порядок здійснення діяльності акредитованої юридичної особи (верифікатора), що полягає у перевірці звіту оператора про підприємства, викиди парникових газів від діяльності яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації. Належне регламентування даної процедури надає можливість уповноваженим органам, юридичним особам та громадським організаціям досить якісно здійснювати контроль стану викидів парникових газів в Україні та вживати запобіжних заходів у разі негативної динаміки даного явища [2].

Важливо законодавчо забезпечити прозорість процесів і залучення громадськості до інформації і участі в ухваленні рішень. Україна включила ці питання у своє законодавство, але на практиці ці заходи вживаються украй рідко. Питання моніторингу екологічної безпеки, забезпечення дотримання правових норм і участі громадськості відіграють важливу роль у всіх компонентах природоохоронного законодавства ЄС. Як відправну точку доцільно використовувати ратифіковану Україною Орхуську конвенцію про доступ громадськості до екологічної інформації [3].

До того ж слід звернутися до досвіду ЄС у періодичності моніторингу забруднень повітря, адже в Україні вимірювання ведуться у встановлених часових проміжках. Це унеможливорює фіксування максимальних значень у випадку, якщо вони спостерігаються у інший період доби, а також впливає

на точність усереднення. Для порівняння, у ЄС практикуються постійні та, у деяких випадках, випадкові спостереження, що здійснюються спеціалізованими органами.

Основними органами ЄС у сфері екологічної політики є: Екологічна рада, що діє в рамках Ради ЄС; Генеральний директорат з питань довкілля, очолюваний одним із членів Європейської Комісії; Комітет з питань довкілля й захисту споживача Європейського Парламенту. Спеціалізований орган ЄС, Європейська агенція довкілля, була створена у травні 1990 року, основне завдання якої – забезпечення незалежною інформацією про стан довкілля. [5]

В ЄС рівень якості атмосферного повітря регулюється нормативами та стандартами, які мають майже тотожне значення та закріплені в директивах, що імплементуються країнами-членами в національне законодавство. В Україні стандарти становлять загальний і обов'язковий напрям єдиного підходу до визначення стану атмосферного повітря за допомогою встановлення правил, нормативів та вжиття інших заходів, а нормативи, у свою чергу, конкретизують стандарти охорони атмосферного повітря [6, с. 16].

Важливим документом ЄС у галузі охорони атмосферного повітря та врегулювання його якості є Директива 2008/50/ЄС «Про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи», яка спрямована на забезпечення охорони здоров'я населення на місцевому рівні у країнах-членах і Євросоюзі в цілому шляхом боротьби з викидами забруднюючих речовин у джерелах їх утворення. Директива була прийнята з метою боротьби з викидами забруднюючих речовин у їх джерелах, а також визначенні і впровадженні найбільш ефективних заходів зі зменшення викидів на місцевому, національному рівнях та рівні Співтовариства.

Директивою затверджені критерії оцінки якості атмосферного повітря, плани щодо якості повітря (короткострокові та довгострокові),

порядок інформування громадськості державами, зокрема шляхом звітування. Звіти повинні підсумовувати рівні забруднення, що перевищують гранично допустимі концентрації, контрольні показники, довготривалі норми, гранично допустимі і сповіщальні рівні забруднення за відповідний період часу [7].

В Україні допустимі рівні концентрації шкідливих речовин у повітрі закріплені Списками та гігієнічними регламентами шкідливих речовин у повітрі робочої зони і атмосферному повітрі населених місць, затвердженими наказом МОЗ №70 від 23.02.2000 р. У регламентах представлені досить актуальні нормативи, відповідно до показників у звітах 2019 року Міністерства енергетики та захисту довкілля та Міністерства охорони здоров'я [8].

Але, незважаючи на досить розгорнуту систему нормативів якості довкілля, не всі елементи приведені у відповідність з вимогами екологічного законодавства ЄС. Зокрема, відповідно до висновків Міністерства енергетики та захисту довкілля щодо стану гармонізації законодавства України з вимогами права ЄС, недостатньо врегульованим залишається вміст твердих частинок пилу в атмосферному повітрі, визначених Директивою 2008/50/ЄС [9]. До того ж Нормативи для деяких речовин розроблені прискореним способом, що не дає точної інформації про можливі наслідки впливу на здоров'я людини.

Значна кількість Директив ЄС у сфері якості повітря досі не імplementовані у вітчизняне законодавство. В спільному проекті ЄС та Міністерства енергетики та захисту довкілля щодо графіку впровадження Директив ЄС в екологічне законодавство України зазначені наступні акти: Директива 2004/107/ЄС щодо As, Cd, Hg, Ni та ПАВ у атмосферному повітрі; Директива 2004/42/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 21.04.2004 р. про обмеження викидів летючих органічних сполук за рахунок використання органічних розчинників у деяких фарбах і лаках та продукції

для транспортних засобів; Директива Ради 98/70/ЄС від 21.05.1998 р. щодо якості бензину та дизельного палива.

Завданням Директиви 2004/107/ЄС є доповнення пріоритетного переліку забруднюючих речовин для спостереження і регулювання найбільш важких металів та поліциклічних ароматичних вуглеводнів, але основне – це створення мережі станцій автоматичного контролю якості повітря [10]. Виконання цього завдання дозволить вирішити проблему із вимірюванням рівня забруднень в Україні лише в певних часових проміжках.

Директива 2004/42/ЄС ставить за мету обмеження загального вмісту летючих органічних сполук (ЛОС) у фарбах та лаках з метою попередження або зменшення забруднення атмосферного повітря та утворення тропосферного озону. Регулювання в Україні вмісту ЛОС у фарбах та інших продуктах передбачається здійснити за допомогою технічних регламентів. Також необхідно забезпечити відповідне правове регулювання системи маркування продукції, яка містить ЛОС, врегулювати порядок та особливості здійснення моніторингу ЛОС, які містяться у фарбах та інших продуктах [10].

Директива Ради 98/70/ЄС має особливе значення для охорони здоров'я людей, що проживають у великих містах та кожного дня вдихають шкідливі гази, пов'язані із постійним рухом транспорту. Директива встановлює технічні вимоги до якості бензину і дизельного палива при їх застосуванні транспортними засобами, щоб скоротити викиди забруднюючих речовин при спалюванні моторних палив. В певній мірі діюче національне законодавство відповідає положенням Директиви. Наприклад, згідно з Законом України «Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину» з 2003 року в країні було припинено виробництво, ввезення і реалізація етилованого бензину, а вміст свинцю в бензині не повинен перевищувати

0.013 г/л [10]. В цілому ж зміни потрібні дуже значні, про що свідчить те, що в Україні застосовуються технічні вимоги рівня норм ЄВРО-5 тільки з 2018 року, коли в Євросоюзі вже давно йдеться про ЄВРО-6.

Високий рівень захисту навколишнього природного середовища – одне з пріоритетних завдань в адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Вимоги щодо адаптації законодавства України до європейського визначено Стратегією державної екологічної політики України на період до 2030 р. та Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на 2020 – 2025 рр., Базовим планом адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації), а також Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС.

Важливо зазначити, що з метою імплементації положень Директиви 2008/50/ЄС та Директиви 2004/107/ЄС затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, яким передбачається реформування діючої системи моніторингу атмосферного повітря, через нездатність в повній мірі отримувати оперативну та актуальну інформацію про концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та вживати своєчасних заходів щодо захисту населення та довкілля від їх негативного впливу [11].

Законодавство України у галузі охорони та якості атмосферного повітря частково відповідає законодавству ЄС. Так, не дивлячись на різні підходи до встановлення нормативів якості атмосферного повітря, більшість забруднюючих речовин, що регламентуються європейським законодавством, є закріпленими і вітчизняним законодавством. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню» від 29.11.2001 р. № 1598 [12] найбільш поширеними забруднюючими речовинами є оксид азоту, діоксин

та інші сполуки сірки, оксид вуглецю, озон; до небезпечних забруднюючих речовин належать метали та їх сполуки, органічні аміни, леткі органічні сполуки, стійкі органічні сполуки, хлор, бром, та їх сполуки, фтор та його сполуки тощо [9].

Основним методом визначення концентрацій забрудників у 2018 році був відбір проб повітря на стаціонарних постах спостереження, а кількість постів визначалась розміром міста і особливостями структури промисловості. У 2019 році порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря зазнав значних змін [11]. До прикладу, за новим Порядком моніторинг тепер здійснюється в межах агломерації, а не в межах міст, як раніше. Це повністю відповідає моделі здійснення моніторингу в країнах ЄС і дозволяє проводити спостереження не тільки на місцях, а й у просторі. Серед змін також можна виділити розширення переліку забруднювальних речовин, щодо яких проводяться оцінювання – наразі до списку входять всі основні речовини, щодо яких проводиться моніторинг в ЄС, який раніше не здійснювався в Україні.

Напрями забезпечення наближення системи екологічного законодавства у сфері екологічної інтеграції до ЄС, які стосуються всіх сфер правового регулювання, в тому числі і якості атмосферного повітря, запропонувала Г. В. Анісімова, серед них: (а) формування якісно нового рівня екологічної свідомості та культури громадян завдяки екологізації освіти; (б) залучення громадськості для обговорення стратегічних питань щодо державної екологічної політики; (в) усунення юридичних дефектів та їх проявів у еколого-правових відносинах та законодавстві; (г) приведення завдань сучасної екологічної політики, вимог національного екологічного законодавства до стандартів ЄС у відповідних секторах (внесення відповідних змін до Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»); (д) створення соціальних, економічних, політичних, культурних, ідеологічних

та інших передумов на національному рівні для проведення наближення екологічного законодавства України до законодавства ЄС; (е) узгодження вимог правових норм, зведення їх у майбутньому в єдине ціле, наприклад, Екологічний кодекс країн-учасниць Європейського Союзу; (є) створення єдиного правового простору в екологічній сфері тощо [13]. Вважаємо наведені напрямки досить актуальними, особливо щодо кодифікації екологічних нормативів та стандартів ЄС. Кодифікація сприятиме посиленню стабільності екологічного законодавства ЄС та забезпечить оптимальну скоординованість чинних норм.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В останні роки, вітчизняне законодавство у галузі охорони атмосферного повітря стало більш адаптованим до екологічного законодавства ЄС, про що свідчить розгорнута система нормування якості атмосферного повітря.

Та все ж деякі аспекти не були враховані, серед них: значна кількість забруднюючих речовин, не врегульованих законодавством; часткове врегулювання вмісту твердих частинок пилу в атмосферному повітрі; проведення вимірювань у встановлених часових проміжках; недосконалість гігієнічних нормативів якості атмосферного повітря, які використовуються в Україні.

Отже, законодавство ЄС у галузі охорони атмосферного повітря є дійсно ефективним і являє собою вдалу стратегію щодо запобігання забруднення атмосфери і інших шкідливих наслідків, пов'язаних з таким процесом. Незважаючи на недостатньо швидкий темп впровадження до вітчизняного законодавства європейських правових норм у галузі охорони атмосферного повітря, результати такої імплементації ми можемо спостерігати вже сьогодні, і вони є досить успішним. Тому доцільним є продовження співпраці у даному напрямку і пришвидшення темпів адаптації вітчизняного законодавства у галузі охорони атмосферного

повітря, що безумовно призведе не тільки до підтримання показників забруднення повітря у нормі, й до їх покращення.

Література

1. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» № 2707-XII від 16.10. 1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12/ed20171218>
2. Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» № 377-IX від 12.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/377-20>
3. Лозо В. І. Контроль і запобігання екологічного ризику у законодавстві Європейського Союзу / В. І. Лозо // Форум права. 2012. № 1. С. 575-582. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12lviruz.pdf>
4. Scientific analysis of International Analytical Centre Climate Action Tracker. URL: <https://climateactiontracker.org/countries/ukraine/>
5. Institutions and bodies of the European Union. URL: https://europa.eu/european-union/about-eu_en
6. Про стандарти і нормативи Екологічна стандартизація і сертифікація : навч. посіб. / [Н.К. Блінова, В. І. Мохонько, С. О. Саломахіна, О. В. Суворін]. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. 124 с.
7. Директива 2008/50/ЄС «Про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_950
8. Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження списків та гігієнічних регламентів шкідливих речовин у повітрі робочої зони і атмосферному повітрі населених місць» №70 від 23.02.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0030282-00/ed20000223>
9. Копиця Є. М. Міжнародний досвід правового регулювання нормування якості атмосферного повітря / Є. М. Копиця // Теорія і практика правознавства. 2015. № 1(7). URL:

http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12095/1/Копытсия_2015-1.pdf

10. Проект ЄС «Додаткова підтримка Міністерства екології та природних ресурсів України у впровадженні Секторальної бюджетної підтримки». Київ, 2015. URL: <http://www.if.gov.ua/files/uploads/якість%20атмосферного%20повітря.pdf>
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» від 14 серпня 2019 р. № 827. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-2019-п>
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню» від 29.11.2001 р. № 1598. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1598-2001-п>
13. Анісімова Г. В. Теоретико-правові аспекти наближення екологічного законодавства України до вимог ЄС. Актуальні проблеми конвергенції екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу; матеріали Всеукр. наук.-практ. Круглого столу (м. Дніпро, 28 жовтня 2016 р.). Дніпро, 2016. С. 128-133. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/149203/128-133.pdf?sequence=1>
14. Директива № 2001/80/ЄС від 23.10.2001 «Про обмеження викидів речовин від крупних установок спалювання, що забруднюють повітря». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_913

References

1. Zakon Ukrainy «Pro okhoronu atmosfernogho povitrja» № 2707-XII vid 16.10. 1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12/ed20171218>
2. Zakon Ukrainy «Pro zasady monitoryngu, zvitnosti ta veryfikaciji vykydiv parnykovykh ghaziv» № 377-IX vid 12.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/377-20>
3. Lozo V. I. Kontrolj i zapobighannja ekologhichnogho ryzyku u zakonodavstvi Jevropejskogho Sojuzu / V. I. Lozo // Forum prava. 2012. № 1. S. 575–582. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12lvirus.pdf>
4. Scientific analysis of International Analytical Centre Climate Action Tracker. URL: <https://climateactiontracker.org/countries/ukraine/>
5. Institutions and bodies of the European Union. URL: https://europa.eu/european-union/about-eu_en
6. Pro standarty i normatyvy Ekologhichna standartyzacija i sertyfikacija : navch. posib. / [N.K. Blinova, V. I. Mokhonjko, S. O. Salomakhina, O. V. Suvorin]. Lughansjk : Vyd-vo SNU im. V. Dalja, 2009. 124 s.
7. Dyrektyva 2008/50/JeS «Pro jakistj atmosfernogho povitrja ta chystishe povitrja dlja Jevropy». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_950
8. Nakaz Ministerstva okhorony zdorov'ja «Pro zatverdzhennja spyskiv ta ghyghijenichnykh reghlamentiv shkidlyvykh rehovyn u povitri robochoji zony i atmosfernomu povitri naselenykh miscj» №70 vid 23.02.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0030282-00/ed20000223>
9. Kopycja Je. M. Mizhnarodnyj dosvid pravovogho reghuljuvannja normuvannja jakosti atmosfernogho povitrja/ Je. M. Kopycja // Teorija i praktyka pravoznavstva. 2015. № 1(7). URL:

http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12095/1/Kopytsia_2015-1.pdf

10. Proekt JeS «Dodatkova pidtrymka Ministerstva ekologhiji ta pryrodnykh resursiv Ukrainy u vprovadzhenni Sektoralnoji bjudzhetnoji pidtrymky». Kyjiv, 2015. URL: <http://www.if.gov.ua/files/uploads/jakistj%20atmosfernogho%20povitrja.pdf>
11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Dejaki pytannja zdijsnennja derzhavnogho monitorynghu v ghaluzi okhorony atmosfernogho povitrja» vid 14 serpnja 2019 r. # 827. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-2019-p>
12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennja pereliku najbilsh poshyrenykh i nebezpechnykh zabrudnjuchykh rehovyn, vykydy jakykh v atmosferne povitrja pidljaghajutj reghuljuvannju» vid 29.11.2001 r. № 1598. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1598-2001-p>
13. Anisimova Gh. V. Teoretyko-pravovi aspekty nablyzhennja ekologhichnogho zakonodavstva Ukrainy do vymogh JeS. Aktualjni problemy konverghenciji ekologhichnogho zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Jevropejskogho Sojuzu; materialy Vseukr. nauk.-prakt. Krughlogho stolu (m. Dnipro, 28 zhovtnja 2016 r.). Dnipro, 2016. S. 128-133. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/149203/128-133.pdf?sequence=1>
14. Dyrektyva № 2001/80/JeS vid 23.10.2001 «Pro obmezhenja vykydiv rehovyn vid krupnykh ustanovok spaljuvannja, shho zabrudnjutj povitrja». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_913